

Kaksi miestä ja unelma hevosesta

Marcus Collinin maalauksissa oli vielä hevonen tärkeänä osana kaupunki- ympäristöä. Marcus Collin: Reessä (Leonard Bäcksbacka kotimatalla), 1956. Öljy kankaalle.

Outi Heiskanen piirrosolentojen joukosta löytyy usein hevonen, myyttinen eläin. Outi Heiskanen: Shakki, 1998, grafiikka.

Kun Helsingin kaupungin taidemuseon amanuenssi Pessi Rautio ja Taide-lehden päätoimittaja Otso Kantokorpi tapaavat, puhutaan hevosesta. Miehet kokoavat parhaillaan taidemuseon Meilahden tiloihin laajaa hevosaiheisiin keskittyvää näyttelyä.

9dea on ollut meillä molemmilla mielessä jo pidempään, mutta vasta ensi kesältä löytyi sen toteutukseen sopiva rako, selittää Rautio.

Rautiolla on hevosharrastusta – ja nimenomaan ratsastusta – takanaan vajaat neljä vuotta, mutta käsissä on jo toinen oma hevonen.

- Ensimmäisen jalka alkoi aivo- kasvaimen vuoksi vaivata melko pian oston jälkeen, ja tämä nykyinen torhannoveramma on ollut minulla, vaimollani ja ystävällämme muutamman kuukauden.

Kantokorpi on enemmän ravipuolelta innostunut harrastaja. Se ainoa ratsastuskokemus on kuitenkin jäänyt mieleen:

- Maalla minut nostettiin vanhan suomenhevosen selkään. Pidin harjasta kiinni ja yritin saada pollen liikkeelle, mutta sehän ei lähtenyt mihinkään!

Itsepäisyys teki vaikutuksen

Ilmeellisen itsepäinen eläin teki vaikutuksen. Nykyään Otso ihailee hevosten voimaa ja sulavaa liikkumista sekä Suomen että Tallinnan raviradoilla. Meneillään on pikkuratojen bongaus.

- Haluan nähdä kaikki Suomen raviradat. Varsinkin ne pienet, joissa

on vielä puiset katsomorakennukset, tallialue täynnä kauppaa tekeviä romanimehiä ja kaikkialle tunkeva grillimakkaran tuoksu. Siis aito 50-luvun meininki.

Otso on harkinnut oman suomenhevosen hankkimista, mutta kollegan kertomukset rahanmenosta ovat siirtäneet päätöstä. Kimppahevonen saattaisi olla edullinen ratkaisu.

- Tärkeintä on jännitys, ei omistaminen, tyyntyy Kantokorpi.

- Ei, tärkeintä on yhteispeli ihmisen ja hevosen kesken! täräyttää Pessi.

- Siinä on jotain melkein pyhää, joihin, mitä on vaikea käsittääkään.

- Aivan, naurahtaa Otso, ja jatkaa:

- Viinilasillisen äärellä Pessi voi analysoida ratsastuskokemustaan vaikka koko illan. Mutta niinhän taitelijat ovat aina tehneet, hevosesta on lumouduttu vuosituhansia. Se on toisaalta tavallan voimakas eläin, jonka lihakset on helppo erottaa lyhyen karvan alta, toisaalta taas äärimmäisen herkästi tunteva olento, jonka jo pieni kärpänenkin saa värähtämään. Hevosen ristiriitaiset ominaisuudet tekevät siitä mielikuvitusta kiehtovan kohteen.

Yliuunnollinen hevonen

- Pyhyden ajatus tulee vastaan jo Raamatussa, missä Elias nousi taivaalle kultaisten hevosten vetämillä tulisilla vaunuilla, muistuttaa Pessi.

- Se selittää osaltaan hevoseen liitettävän transsendenssin, eri maailmojen rajat ylittävän luonteen.

Sekä Pessin että Otsan puheesta kuulee, että he ovat kokeneita taidekriitikoita. Helsingin Sanomiin ja muihin valtamedioiden on kertynyt pelkästään Pessin kirjoittamana yli 3500 näyttelyarviota. Otso kustantaa myös taidekirjoja ja on hän kirjoittanut kirjan itsekin. Liken kustantaman kirjan nimi on "Raitiovaunumatkailijan Tallinna".

Ensi kesän näyttelyssä on tarkoitus peilata ihmisen – erityisesti meidän suomalaisten – suhdetta hevoseen. Peili syntyy noin sadasta taideteoksesta, jotka edustavat eri taiteenaloja. Joukossa tulee olemaan myös videoita ja taideteoksia taustoittavia tekstejä. Näyttelyn teemaan tutustumisen voi aloittaa jo museon ulko-ovella, jonka vieressä on Gunnar Finnen graniittiveistos "Hevoset".

Kuvanveistäjän suurin haaste

- Kuvanveistäjille hevonen on merkittävä haaste, huomauttaa Otso.

- Alan opiskelijat ovat kautta aikojen tehneet tutustumiskäyntejä Italiaan, jossa on kaksi erittäin kuuluisaa 1400-luvulla pronssiin valettua ratsastajapatsasta: Padovan realistinen Gattamelata ja Venetsiasta löytyvä, ekspressiivisempi Colleoni. Edellisen on veistänyt Donatello ja jäkimmäisen Andrea del Verrocchio.

- Oikeastaan Suomessakin kuvanveistäjät ovat tehneet ne vaikuttavimmat hevosiin työt, innostuu Pessi.

- Vai mitä sanot Nina Teron, Ossi Somman tai Emil Cedercreutzin tuotannosta? Kaikki helsinkiläiset tuntevat Cedercreutzin "Äidinrakkauden", joka on Varsapuuistuksessa.

Mannerheimin, joka omisti elämänsä aikana ainakin Talisman, Filip, Neptun, Andermann ja Käthy-nimiset hevoset, kerrotaan sanoneen "Kuka tahansa pystyy veistämään minut, mutta vain Cedercreutz pystyy veistämään hevosen alleni."

Otso nyökkää ja hymähtää:

- Ja kuitenkin Aimo Tukiaisen "Marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsas" on nykyään yksi koko Suomen tuntemista taideteoksista. Käthy oli vielä elossa, kun ratsastajapatsaan veistokilpailu julkistettiin.

Hullun miehen hevonen

Minä ostin hevosen hullulta mieheltä.

Se oli piirtänyt sen itse ja muuten se oli ihan tavallinen hevonen mutta silmät olivat sieraimissa.

Sen se oli tehnyt tahallaan: että ihmiset näkisi miten hullu se on ja ostaisi paremmin.

Minä ostin.

Ajattelin hevosta kun se seisoi männikössä illalla kun auringon korvista vuotaa verta.

Pentti Saarikoski, 1961 (Kokoelmasta "Maailmasta").

Taidekriitikot Pessi Rautio (vas.) ja Otso Kantokorpi valmistelevat hevosiin taideteoksiin keskittyvää näyttelyä maan tunnetuimpiin kuuluvaan Helsingin kaupungin taidemuseoon. Museon pihalta voi bongata Gunnar Finnen veistoksen Hevoset, jolla on ikää jo 65 vuotta.

Otso Kantokorpi myöntää, että ison miehen unelma voi olla niinkin arkipäiväiseltä kuulostava asia kuin oma suomenhevonen. Ennen sen hankkimista hän aikoo kuitenkin bongata kaikki Suomen raviradat.

Pessi Rautio nousi ensimmäisen kerran hevosen selkään neljä vuotta sitten – ja jäi koukkuun samantien. Virolainen Hekta-tamma on hänelle jo toinen oma hevonen.

Hullun miehen hevonen

Pessin omistama kahdeksanvuotias Hekta on tamma kuten oli Ypäjälle haudattu Käthykin. Ja tammamaisesti Hekta polkaisi takajalan vuohisensa auki heti, kun sille syksyn ensiliukkailla laitettiin hokit.

- Hullulta se työkavereista tuntuu, kun kerron, että lähdän aamukuudelta ennen töihin tuloa tallille hoitamaan hevosen jalkaa. Onhan se side vaihdettava ja letkutus tehtävä säännöllisesti. Ja vaikka joskus lähteminen on vaikeaa, tallille päästyä tulee rauhallinen olo. On oikeastaan tosi mukava olla siellä kahden hevosen kanssa. Usein käymme vielä pienellä aamukävelyllä samaan syssyyn.

Otso kuuntelee Pessiä vinkeä hymy naamallaan.

- Mutta kuule, se Hekta ei tiedä olevansa hullun miehen hevonen. Vaikka kuinka ajattelen kaikkea rahanmenoa ja vaivaa, josta Pessi kertoo, täytyy sanoa että kateeksi käy. Minulle hevonen on toistaiseksi vain unelmaa. •

JK. Kun haastattelu on ohi ja kriitikot palanneet museolle tutkimaan teosluetteloita muistan, että Pentti Saarikoskella on runo, jonka nimi on "Hullun miehen hevonen". Nähtäväksi jää, onko se mukana ensi kesän näyttelyssä.